

Sygn. akt I ACa 88/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk (spr.) SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant:	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Gospodarki i Prezydentowi Miasta (...)

o wydanie i zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt I C 137/09

- 1) oddała obie apelacje;
- 2) koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi.

Sygn. akt I ACa 88/14

UZASADNIENIE

Powodowa Spółka domagała się w pozwie nakazania pozwanemu Skarbowi Państwa – Ministrowi Gospodarki wydania nieruchomości opisanej w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w J. ewentualnie wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 375 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu. Nadto wniosła o zasądzenie kwoty 2 902 050 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem: kosztów wyceny nieruchomości, wartości wyposażenia domu mieszkalnego (wyposażenie kuchni, 6 pokoi, pozostałych pomieszczeń, wartości samochodu osobowego T., wartości 4 koni wraz z uprzężą i wyposażeniem do jazdy

konnej oraz wartości bryczki resorowanej a także tytułem utraconych korzyści w postaci czynszu dzierżawnego za okres od 20 stycznia 2006 r. do 20 stycznia 2009 r. Żądała też zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądań pozwu, w piśmie procesowym z dnia 3 września 2012 r. (k. 1142-1144). powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki i Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta (...) kwoty 956 464,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia zgłoszenia żądania wypłaty odszkodowania w postępowaniu administracyjnym (od 15 kwietnia 2006r) z zastrzeżeniem, że dokonanie zapłaty przez jednego z pozwanych w zakresie kwoty 833 114,32 zł zwalnia z długu drugiego z nich do wysokości dokonanej zapłaty. Nadto domagała się zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 28 800 zł.

Powódka cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczeń w zakresie żądania zapłaty ponad kwotę 956 464,32 zł i żądania wydania nieruchomości, wnosząc o nieobciążanie jej w tej części kosztami postępowania.

Pozwany Skarb Państwa – Minister Gospodarki, Skarb Państwa - Prezydent Miasta (...), reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki na rzecz powódki kwotę 603.000 zł z ustawowymi odsetkami od 30 września 2013 roku, umorzył postępowanie w części dotyczącej żądania wydania nieruchomości oraz zapłaty ponad kwotę 956.464,32 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

Bezspornym pomiędzy stronami był fakt, że decyzją z dnia 17 sierpnia 2004 r. Minister Gospodarki i Pracy stwierdził nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 4 kwietnia 1958 r. w sprawie zatwierdzenia protokołu zdawczo-odbiorczego przedsiębiorstwa (...) z o.o. w S. w części dotyczącej parcel: (...) oraz (...) o łącznej powierzchni 5 260 m⁽²⁾ oraz willi dyrektora, komórki przy willi, komórki w ogrodzie, stajni w ogrodzie i cieplarni. Odpis tej decyzji został doręczony pełnomocnikowi powódki adwokatowi L. C. w dniu 23 sierpnia 2004 r.

Objęcie poszczególnych składników majątkowych (...) sp. z o.o. nastąpiło protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 4 października 1949 r. W protokole tym ustalono składniki majątkowe podlegające przejęciu na własność Państwa, wśród których znalazły się wymienionej nieruchomości oraz ruchomości, samochód T., bryczka resorowana oraz konie z uprzężą. Orzeczeniem z dnia 4 kwietnia 1958 r. Minister Przemysłu Lekkiego, działając w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego na podstawie § 75a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 r. w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa (Dz.U. Nr 16, poz. 62 ze zm.) zatwierdził powyższy protokół zdawczo-odbiorczy. Z treści tego orzeczenia wynika, że z chwilą jego wydania było ono prawomocne i ostateczne.

Pismem z dnia 9 maja 2003 r. pełnomocnik powódki adwokat L. C. wniósł o stwierdzenie nieważności wymienionego orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego w części dotyczącej parceli budowlanej (...) o powierzchni 1 ha 40 a 0,9 m2 oraz willi dyrektora, komórki przy willi, komórki w ogrodzie, stajni w ogrodzie i cieplarni. W dniu 17 sierpnia 2004 r. Minister Gospodarki i Pracy wydał decyzję, w której stwierdził, że orzeczenie Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 4 kwietnia 1958 r. zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa, bowiem wskazana nieruchomość nie stanowiła wraz z posadowionymi na niej budynkami części nacjonalizowanego przedsiębiorstwa przemysłowego. W decyzji wskazano, że przejęta nieruchomość stanowi własność Skarbu Państwa, a na podstawie decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w C. z dnia 14 sierpnia 1997 r. prawo użytkowania wieczystego tej nieruchomości oraz własność posadowionych na niej budynków nabyła (...) S.A. z siedzibą w J..

Pełnomocnik powódki pismem z dnia 14 kwietnia 2006 r. skierowanym do Prezydenta Miasta (...), z datą wpływu 18 kwietnia 2006 r., w związku z wydaniem wymienionej decyzji nadzorczej, wezwał do zapłaty odszkodowania w wysokości 436 652 zł, obejmującego: wartość nieruchomości zabudowanej - 375 000 zł, koszty wyceny nieruchomości

- 3 050 zł, wyposażenie willi dyrektora – 14 600 zł., wartość samochodu osobowego marki T. – 9 300 zł, wartość 4 koni z uprzężą – 21 200 zł oraz wartość bryczki resorowanej – 7 100 zł. Wartość nieruchomości powódka ustaliła w oparciu o sporządzony na jej zlecenie operat szacunkowy z dnia 2 marca 2006 r.

Pismem z dnia 26 października 2006 r. Biuro (...) w Ministerstwie Gospodarki zawiadomiło pełnomocnika powódki o wszczęciu postępowania i wezwało go do nadesłania jednoznacznie sformułowanego pełnomocnictwa, upoważniającego go do działania w imieniu zarządu powodowej spółki podczas postępowania odszkodowawczego w trybie art. 160 k.p.a.

Pismem z dnia 27 września 2007 r., skierowanym do Ministerstwa Gospodarki, Biura (...), pełnomocnik powódki oświadczył, że powódka niezależnie od dochodzenia roszczenia odszkodowawczego za szkodę rzeczywistą, dochodzi również naprawienia szkody w zakresie utraconych korzyści, których wielkość szacuje na kwotę 9 468 000 zł.

Decyzją z dnia 20 czerwca 2008 r. Minister Gospodarki odmówił powódce wypłaty odszkodowania, uznając, iż jej roszczenie uległo przedawnieniu. W decyzji wskazano, że pełnomocnik powódki nie przedłożył wraz z wnioskiem z dnia 14 kwietnia 2006 r. prawidłowego pełnomocnictwa, wobec czego, nie posiadając umocowania, nie mógł on skutecznie zgłosić wniosku o odszkodowanie. Natomiast złożenie prawidłowego pełnomocnictwa w dniu 30 października 2006 r., miało zdaniem Ministra ten skutek, iż poczynając od tej daty, pełnomocnik powódki umocowany był do złożenia wniosku w jej imieniu. W decyzji stwierdzono, że za wniosek złożony w imieniu powódki można uznać wniosek z dnia 27 września 2007 r., dotyczący żądania zapłaty odszkodowania w zakresie utraconych korzyści, jednakże wobec tego, że z dniem 24 sierpnia 2007 r. upłynął zawity termin określony w art. 160 § 6 k.p.a., organ stwierdził, iż roszczenie w tym zakresie przedawniło się. Postanowieniem z dnia 29 lipca 2008 r. Minister Gospodarki stwierdził niedopuszczalność odwołania od decyzji ministra Gospodarki z dnia 20 czerwca 2008r, wskazując, iż strona niezadowolona z decyzji organu administracji publicznej może wnieść powództwo do sądu powszechnego.

Decyzją z dnia 14 sierpnia 1997 r. Kierownik Urzędu Rejonowego w C. przekazał w użytkowanie wieczyste nieruchomość oznaczoną numerem (...)w obrębie (...) miasta J. o powierzchni 3,2295 ha, zapisaną w księdze wieczystej numer (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w J., sprzedając jednocześnie prawo własności znajdujących się na niej budynków na rzecz Zakładów (...) w upadłości z siedzibą w J.. Następnie decyzją z dnia 12 sierpnia 2005 r. Prezydent Miasta (...) stwierdził, że powyższa decyzja ostateczna w sprawie przekazania użytkowania wieczystego wymienionej nieruchomości w części dotyczącej działek katastralnych: (...), zabudowanych willą dyrektora, komórką przy willi, komórką w ogrodzie, stajnią w ogrodzie i cieplarnią stanowiących część nieruchomości numer (...) obr.(...) miasta (...), została wydana z naruszeniem prawa. Nadto stwierdzono, że decyzji tej nie można uchylić z uwagi na to, że od dnia jej doręczenia upłynął okres dłuższy niż pięć lat. Decyzję tę utrzymał w mocy Wojewoda (...) decyzją z dnia 6 sierpnia 2007 r.

Ustalił też Sąd Okręgowy, że wartość przejętej nieruchomości wraz z zabudowaniami określona według stanu na dzień 4 października 1949 r. i cen obecnych wynosi 603 000 zł. „Uzyskana” wartość rynkowa nieruchomości nie odbiega od cen transakcyjnych podobnych nieruchomości zabudowanych budynkami jednorodzinnymi. Wartość ta jest zgodna z definicją wartości rynkowej przytoczonej w ustawie o gospodarce nieruchomościami i jest możliwa do uzyskania na rynku lokalnym.

Według Sądu I instancji opinia biegłej sądowej T. K. z dnia 17 maja 2011 r. w zakresie ustalenia wartości nieruchomości była przydatna do wyjaśnienia istotnych okoliczności niniejszej sprawy, a nadto została sporządzona z uwzględnieniem aktualnej wiedzy, była rzetelna i odpowiadała wymogom prawa. W konsekwencji Sąd poczynił na jej podstawie odpowiednie ustalenia faktyczne, czyniąc ją podstawą rozstrzygnięcia. Zarzuty do tej opinii zgłoszone przez pozwanego w zakresie przyjęcia niewłaściwej metody ustalenia wartości nieruchomości uznał Sąd Okręgowy za niezasadne, bowiem ustalenie wartości nieruchomości nastąpiło zgodnie ze zleceniem Sądu, według stanu na dzień przejęcia, a w tej dacie wyceniane zabudowania jeszcze istniały.

W ocenie Sądu Okręgowego zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia odnośnie żądania odszkodowania za nieruchomość wraz z zabudowaniami nie był zasadny, bowiem decyzja Ministra Gospodarki i Pracy stwierdzająca

nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 4 kwietnia 1958 r. z chwilą wydania w dniu 17 sierpnia 2004 r. była ostateczna (doręczona pełnomocnikowi powódki w dniu 23 sierpnia 2004 r.) a wniosek o odszkodowanie dotyczący nieruchomości skierowany do Prezydenta Miasta (...) został złożony w dniu 14 kwietnia 2006 r., a zatem jeszcze przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia. Czynność ta przerwała więc bieg tego terminu odnośnie żądania odszkodowania za przejęcie nieruchomości. Jeżeli bowiem Prezydent Miasta (...) przyjął ten wniosek do rozpoznania, prowadził postępowanie mimo braku prawidłowego pełnomocnictwa, to mimo negatywnego dla strony zakończenia postępowania – według Sądu I instancji – nie można przyjąć, że doszło do przedawnienia roszczenia we wskazanej części. Opieszałość organu w wydaniu negatywnej decyzji nie może pociągać niekorzystnych dla strony konsekwencji. Z uwagi na to, że pierwotny wniosek dotyczył tylko nieruchomości, to jedynie w tym zakresie można uznać, że bieg terminu przedawnienia został przerwany, i że do przedawnienia w tej części faktycznie nie doszło.

Wskazał Sąd, że wprawdzie, pierwotnie powódka żądała odszkodowania w kwocie 375 000 zł, jednakże, wbrew stanowisku pozwanego, nie można uznać, iż w pozostałej części żądanie to uległo przedawnieniu. W dniu złożenia pozwu powódka prawidłowo oszacowała wartość nieruchomości według cen wówczas obowiązujących. Aktualnie natomiast wartość ta jest wyższa, co jest zrozumiałe z uwagi na upływ czasu i zmianę stosunków gospodarczych od dnia zgłoszenia pierwotnego żądania do dnia wydania wyroku. Wartość nieruchomości, wyznaczająca zakres odszkodowania, na dzień wniesienia pozwu była dobrze ustalona, natomiast nie można wymagać od strony zgłaszania roszczenia wyższego na wypadek zmiany wysokości cen w toku postępowania na przykład na podstawie opinii biegłego sądowego, do dnia wydania wyroku.

Zdaniem Sądu Okręgowego odnośnie żądania naprawienia szkody w zakresie utraconych korzyści, zarzut przedawnienia był zasadny, bowiem wniosek w tej części został zgłoszony Ministrowi Gospodarki dopiero w dniu 27 września 2007r, z tym, że nawet jeżeliby roszczenie to nie uległo przedawnieniu, to wobec treści art. 160 § 1 k.p.a. oraz w świetle uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r. (sygn. akt III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75) nie zasługiwałoby na uwzględnienie. Powódka mogła dochodzić odszkodowania jedynie za rzeczywistą szkodę.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy wskazał, że jest związany decyzją nadzorczą w zakresie wypełnienia przesłanki odpowiedzialności deliktowej w postaci bezprawności, lecz decyzja taka nie przesądza o istnieniu pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności wynikających z kodeksu cywilnego, jak powstanie szkody, jej rozmiar i normalny związek przyczynowy. Decyzja Ministra Gospodarki i Pracy, stwierdzająca nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego, została wydana i doręczona pełnomocnikowi powódki przed dniem 1 września 2004 r.

Zgodnie z treścią art. 160 § 1 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Stosownie zaś do § 2 tego artykułu do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418.

W sprawie bezspornym było, że decyzją administracyjną z dnia 17 sierpnia 2004 r. Minister Gospodarki i Pracy stwierdził nieważność orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 4 kwietnia 1958 r. w zakresie przedmiotowej nieruchomości i znajdujących się na niej zabudowań. Wniosek powodowej spółki o stwierdzenie nieważności tego orzeczenia, inicjujący postępowanie administracyjne, dotyczył tylko i wyłącznie nieruchomości składników majątkowych, co wytyczyło ramy postępowania administracyjnego przed Ministrem Gospodarki o stwierdzenie nieważności, a tym samym ramy niniejszego postępowania sądowego. Skoro ostateczna decyzja nadzorcza stanowi w postępowaniu przed sądem powszechnym prejudykat w zakresie stwierdzenia bezprawności konkretnej decyzji, to Sąd w niniejszym postępowaniu był tym związany. Za nieuprawnione uznał Sąd I instancji twierdzenie powódki, że orzeczenie Ministra Przemysłu Lekkiego dotyczyło także ruchomości w postaci wyposażenia, bryczki, samochodu osobowego marki (...) oraz koni z uprzężą. Niezależnie od stopnia funkcjonalnego powiązania tych składników majątkowych z przejętą nieruchomością i budynkami, nie zostały one wymienione wprost w decyzji nadzorczej. Przyjęcie odmiennego poglądu stanowiłoby nieuprawnione rozszerzenie zakresu decyzji nadzorczej, a tym samym prowadziłoby do rozszerzenia skutku bezprawności decyzji pierwotnej. Takich uprawnień nie posiada ani sąd

orzekający, ani Minister Gospodarki, który wydając decyzję nadzorczą, był związany wnioskiem powódki, dotyczącym tylko i wyłącznie nieruchomości wraz z budynkami. Z tej przyczyny, zdaniem Sądu Okręgowego, żądanie naprawienia szkody w zakresie przejętych ruchomości zgłoszone w pozwie nie zasługuje na uwzględnienie.

Powódka na skutek bezprawnego znacjonalizowania nieruchomości wraz z zabudowaniami poniosła szkodę w postaci utraty wartości tej nieruchomości z zabudowaniami.

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie istnieje też normalny związek przyczynowy, w rozumieniu art. 361 § 1 k.c., pomiędzy zaistniałą szkodą a wydaniem wadliwej, ostatecznej decyzji administracyjnej, bowiem gdyby została wydana prawidłowa decyzja administracyjna to niewątpliwie przedmiotowa nieruchomość wraz z zabudowaniami nie stanowiłaby przedmiotu nacjonalizacji i powódka nie zostałaby pozbawiona prawa własności tych składników majątkowych. Decyzja nadzorcza, ma moc wsteczną, wobec czego, będąca jej przedmiotem decyzja dotknięta wadami była aktem bezprawnym już w chwili jej wydania. Wylimowanie z obrotu prawnego orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego ze skutkiem *ex tunc* powoduje, że powódka nie utraciłaby prawa własności nieruchomości, co stanowiło jej uszczerbek majątkowy pozostający w normalnym związku przyczynowym z wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej.

W niniejszej sprawie szkoda powódki polegała na utracie zabudowanej nieruchomości, a zatem to wartość tej nieruchomości, ustalona według stanu z dnia przejścia i według cen aktualnych, wyznaczyła wysokość należnego powódce odszkodowania. W oparciu o opinię biegłej sądowej T. K. z dnia 17 maja 2011 r. i opinii uzupełniających, Sąd I instancji ustalił tę wartość na 603 000 zł wskutek czego wysokość rzeczywistej szkody została udowodniona.

Wysokość należnego powódce odszkodowania za wydanie decyzji z naruszeniem przepisów prawa, Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o opinię biegłej sądowej T. K. z dnia 17 maja 2011 r. i opinii uzupełniające, uznając zarzuty pozwanego co do przyjętego przez biegłą sposobu wyliczenia tej kwoty za niezasadne, a biegła wyjaśniła wątpliwości w opiniach uzupełniających. Wskazał Sąd, że zgodnie z art. 160 § 3 k.p.a. odszkodowanie co do zasady przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1. Zatem to z orzeczeniem Ministra Przemysłu Lekkiego, którego następcą jest obecnie Minister Gospodarki, należy wiązać odpowiedzialność Skarbu Państwa względem powódki, bowiem ta decyzja wyrządziła powódce szkodę, a decyzja Kierownika Urzędu Rejonowego w C., którego następcą jest Prezydent Miasta (...), tak jak wszystkie następne decyzje, miała jedynie charakter wtórny. W związku z tym to z działalnością Ministra Przemysłu Lekkiego należy wiązać odpowiedzialność Skarbu Państwa wobec powódki, a skoro obecnie Minister Gospodarki jest jego następcą, to tylko i wyłącznie odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powodowej spółce ponosić może Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Gospodarki.

Odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty „zostały przyznane” od dnia wydania wyroku w oparciu o art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 363 § 2 k.c. Ustalając początkową datę naliczania odsetek ustawowych, Sąd Okręgowy miał na względzie, iż w przypadku ustalania odszkodowania na podstawie art. 363 § 2 k.c. ustalenie terminu początkowego zasądzenia odsetek uzależnione jest od okoliczności faktycznych konkretnego przypadku. Jeżeli ceny obowiązujące w dacie wyrokowania są wyższe od cen z daty powstania szkody, czy wezwania do jej naprawienia, a ustalenie odszkodowania następuje zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 363 § 2 k.c. to dopiero od daty wyrokowania można mówić o opóźnieniu się dłużnika w spełnieniu zasądzonego świadczenia, a tym samym od tej daty należą się wierzycielowi odsetki. W takim przypadku od daty wydania wyroku roszczenie o zapłatę odszkodowania staje się wymagalne, a zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej naruszałoby art. 481 § 1 k.c. W okolicznościach niniejszej sprawy brak jest jakichkolwiek podstaw, aby przyjąć, że ceny z daty wyrokowania były niższe niż w dacie powstania szkody lub w dacie złożenia wniosku o odszkodowanie w postępowaniu administracyjnym. Powódka nie wykazała, aby doszło do takiego spadku cen, co mogłoby uzasadniać przyznanie odsetek od daty wcześniejszej niż data wydania wyroku.

Powódka w zakresie żądania wydania nieruchomości i zapłaty ponad kwotę 956 464,32 zł cofnęła powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, wskutek czego, we wskazanym zakresie Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w oparciu o art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 2 k.p.c. „Cofnięcie pozwu w niniejszej sprawie musiało zostać potraktowane jako

przegrana powódki w tym zakresie, w związku z czym Sąd nie znalazł podstaw do nieobciążania powódki kosztami w zakresie cofniętego powództwa”.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c., obciążając nimi strony stosunkowo. Powódka była zwolniona od kosztów sądowych w całości i utrzymała się w swoim roszczeniu w przybliżeniu w 20 %. Suma kosztów sądowych wyniosła 145 069,67 zł, na co złożyła się opłata sądowa od pozwu w wysokości 100 000 zł, koszty wynagrodzeń dla biegłych sądowych w wysokości 15 052,67 zł oraz koszty zastępstwa prawnego stron - powódki w wysokości 15 017 zł oraz pozwanego w wysokości 15 000 zł. Sąd przy ustalaniu kosztów zastępstwa prawnego stron nie znalazł podstaw do zastosowania czterokrotności stawki minimalnej wynoszącej w niniejszej sprawie 7 200 zł. Sąd zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) uwzględnił charakter sprawy, niezbędny nakład pracy pełnomocników i ich wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. W rezultacie Sąd na podstawie § 2 ust. 1 i 2 wymienionego Rozporządzenia w zw. z art. 99 k.p.c. uznał za zasadne ustalenie kosztów zastępstwa każdej ze stron na kwotę 15 000 zł, powiększoną dla pełnomocnika powódki o kwotę opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Zatem łącznie koszty zastępstwa stron wyniosły 30 017 zł. Powódka koszty te winna ponieść w zakresie oddalonego powództwa, to jest w kwocie 24 013 zł. Skoro więc powódka poniosła już koszty w kwocie 15 017 zł, to winna zwrócić pozwanemu kwotę 9 000 zł.

Na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych powódka została obciążona z zasądzonego na jej rzecz roszczenia kwotą 92 042,13 zł, stanowiącą opłatę sądową oraz wydatki w zakresie oddalonego powództwa. Natomiast pozwany w oparciu o art. 113 ust. 1 wymienionej ustawy powinien ponieść wydatki w części, w jakiej powództwo zostało uwzględnione. W związku z tym Sąd nakazał pobrać od niego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 3 010,54 zł.

Wyrok ten zaskarżyły obie strony.

Powódka zaskarżyła wymieniony wyrok w części, w zakresie, w jakim oddalono powództwo o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 603.000 zł od dnia 15 kwietnia 2006 r. do dnia 29 września 2013 r. oraz w pkt 4, 5 i 6 - co do rozstrzygnięcia o kosztach.

Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego a to art. 359 § 1 k.c. w zw. art. 363 § 2 k.c. poprzez błędną ich wykładnię skutkującą niezasadnym przyjęciem, iż powód może dochodzić odsetek ustawowych od zasądzonego roszczenia dopiero od dnia wydania wyroku a nie od daty wezwania pozwanego do zapłaty, co nastąpiło z chwilą skierowania do pozwanego wniosku z dnia 14 kwietnia 2006 roku.

Zarzuciła też naruszenie art. 455 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie, w sytuacji, gdy przepis ten wskazuje, że jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, w realiach przedmiotowej sprawy, zatem niezwłocznie po skierowaniu wezwania do zapłaty;

Zarzuciła także naruszenie art. 481 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie. W oparciu o tak sformułowane zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz powoda odsetek ustawowych od kwoty 603.000 zł za okres od dnia 15 kwietnia 2006 r. do dnia 29 września 2013 r. oraz odpowiednią zmianę rozstrzygnięć o kosztach zawartych w pkt 4,5, 6 zaskarżonego wyroku a nadto o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania za instancję apelacyjną, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy w zaskarżonym zakresie do ponownego rozpoznania. Pozwany zaskarżył wymieniony wyrok w części: tj. w punkcie 1 w którym Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. kwotę 603.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 września 2013 r., oraz w punkcie 6, w którym Sąd nakazał pobrać od Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w

Katowicach kwotę 3.010,54 złotych tytułem zwrotu części wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to:

- art.160 § 6 k.p.a. poprzez nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia

roszczenia powodowej spółki,

- art. 160 § 1, § 2, § 3 k.p.a. w związku z art. 361 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 363 §

1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że zaistniały przesłanki determinujące

odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, tj. powódka wykazała

powstanie szkody, jej rozmiar w kwocie 603.000 zł oraz normalny związek

przyczynowy,

- naruszenie art. 361 § 1 i § 2 k.c. poprzez uznanie, że zaistniał normalny związek przyczynowy pomiędzy szkodą (uszczerbkiem majątkowym) powódki, a wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej tj. orzeczenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 4 kwietnia 1958 r. w sprawie zatwierdzenia protokołu zdawczo - odbiorczego przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w S., w części dotyczącej parcel:(...) oraz (...) o łącznej powierzchni 5.260 m(2) oraz willi dyrektora, komórki przy willi, komórki przy ogrodzie, stajni w ogrodzie i cieplarni.

Ponadto zarzucił pozwany naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

1) art. 278 § 1 k.p.c. i art. 286 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez ustalenie wysokości odszkodowania „zasądzonego powódce” w oparciu o opinię biegłego sądowego, która została sporządzona w oparciu o niewłaściwą metodologię, dowolne i błędne założenia oraz przyjęte dane,

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną nie zaś swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że wniosek z dnia 14 kwietnia 2006 r. złożony w imieniu powódki przez adwokata L. C. działającego bez pełnomocnictwa, sprzecznie z art. 32 k.p.a. oraz art. 33 §1, § 2 i § 3 k.p.a. oraz do niewłaściwego organu (do Prezydenta Miasta (...) zamiast do Ministra Gospodarki) przerwał bieg terminu przedawnienia odnośnie żądania odszkodowania za przejęcie nieruchomości,

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne przyjęcie, nie mające oparcia w przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, że w dniu złożenia pozwu powódka prawidłowo oszacowała wartość nieruchomości według cen wówczas obowiązujących na kwotę 375.000 zł.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części tj. w punkcie 1 poprzez oddalenie powództwa w całości, tj. również w zakresie kwoty 603.000 zł oraz w punkcie 6 poprzez uchylenie postanowienia w przedmiocie nakazania pobrania od Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach kwoty 3.010,54 złotych tytułem zwrotu części wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Pozwany wniósł też o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem I Instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Ewentualnie, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania obejmujących koszty zastępstwa procesowego, w tym również koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Przede wszystkim zauważyć należy, że wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (za wyjątkiem wartości nieruchomości wycenionej w opinii biegłej T. K.) były bezsporne pomiędzy stronami i zostały prawidłowo ustalone przez Sąd I instancji. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

W szczególności podkreślenia wymaga, że wbrew zarzutom pozwanego Skarbu Państwa, Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że pełnomocnik powódki wykazał się należytyum umocowaniem w postępowaniu o odszkodowanie przed Ministrem Gospodarki.

Niekwestionowanym jest, że wezwanie do zapłaty odszkodowania pełnomocnik powódki skierował do Prezydenta Miasta (...) w piśmie z 14 kwietnia 2006 roku, oraz że pismu temu nadano bieg, wskutek czego pełniący obowiązki Dyrektora Biura (...) w Ministerstwie Gospodarki pismem z dnia 26 października 2006 roku wezwał pełnomocnika powódki do nadesłania „jednoznacznie sformułowanego pełnomocnictwa upoważniającego do działania w imieniu zarządu spółki podczas postępowania odszkodowawczego toczącego się w trybie art. 160 kpa”.

Niewątpliwym jest, że pełnomocnictwo z daty 30 października 2006r. do reprezentowania powodowej spółki adwokat L. C. złożył w dniu 9 listopada 2006 roku.

Pomijając już rozważania i ustalenia co do tego, czy dokument pełnomocnictwa z 30 października 2006r. (k. 352) potwierdza tylko udzielone wcześniej pełnomocnikowi powódki umocowanie do działania w jej imieniu, co uprawniało go do zgłoszenia żądania z 14 kwietnia 2006 roku, czy też, że dopiero od dnia 30 października 2006 roku adwokat L. C. był umocowany do działania w imieniu Spółki (...), podkreślenia wymaga, że – wbrew stanowisku prezentowanemu w decyzji Ministra Gospodarki z 20 czerwca 2008r. (...), jak i w apelacji pozwanego – pełnomocnik powódki nie miał obowiązku złożenia (kolejnego) wniosku o wypłatę odszkodowania z tytułu uszczerbku majątkowego powstałego na skutek wydania wadliwej decyzji nacjonalizacyjnej. Wniosek taki został bowiem złożony w dniu 14 kwietnia 2006r. i nawet jeżeli istniały wątpliwości co do tego czy pełnomocnik powódki był uprawniony w tej dacie do reprezentowania Spółki, to niewątpliwie takiego umocowania udzielono mu w dniu 30 października 2006 roku. W takim stanie rzeczy, jeżeli nawet, na podstawie art. 64§2 Kpa, wniosek z 14 kwietnia 2006r. pozostawiono bez rozpoznania, to należy przyjąć, że co najmniej od 30 października 2006 roku wnioskowi temu należało nadać odpowiedni bieg, bowiem do tej daty roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu wskutek upływu terminu o którym mowa w art. 160 § 6 kpa.

Z powołanych przyczyn zawarte w apelacji pozwanego zarzuty naruszenia art. 233 § 1 kpc oraz art. 160 § 6 kpa okazały się nieuzasadnione.

Nieuzasadniony jest także zarzut naruszenia art. 278 § 1 kpc i art. 286 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc, którego podstawy pozwany upatruje w tym, że biegła T. K., wyliczając odszkodowanie należne powódce zastosowała „niewłaściwą metodologię, dowolne i błędne założenia oraz przyjęła niewłaściwe dane”.

Stosownie do przepisów ustawy z 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2014 r., poz. 518 t.j.) w wyniku wyceny nieruchomości dokonuje się określenia wartości rynkowej, odtworzeniowej, lub katastralnej (art. 150 ust. 1 ustawy). Jak słusznie zauważa pozwany, wartość rynkową określa się dla nieruchomości, które są lub mogą być przedmiotem obrotu (art. 150 ust. 2 ustawy). Pojęcie obrotu nieruchomościami zdefiniowano w art. 13 ust. 1 ustawy, przez wskazanie przykładowych czynności, które odpowiadają temu pojęciu.

Nie może też budzić wątpliwości, że nieruchomość będąca przedmiotem sporu nie została wyłączona z obrotu, a zatem nie ma podstaw by do jej wyceny zastosować inną wartość niż rynkowa w szczególności odtworzeniową bądź katastralną.

Prawidłowo zatem Sąd I instancji przyjął, że odpowiednią metodą wyceny spornej nieruchomości jest określenie jej wartości rynkowej, którą to wartość wyliczyła biegła T. K..

Sąd Okręgowy miał zatem podstawy do uwzględnienia ustaleń i wniosków opinii tej biegłej jako podstawy swego rozstrzygnięcia.

Wprawdzie pozwany w swojej apelacji zarzuca również, że opinia ta została oparta o dowolne i błędne założenia oraz nieprawidłowe dane, tym niemniej nie precyzuje bliżej okoliczności, które przemawiały za taką oceną opinii, co sprawia, że zarzuty te należało ocenić jako gołosłowne a w konsekwencji Sąd Apelacyjny jest zwolniony od oceny ich zasadności.

Wbrew zarzutom apelacji pozwanego Skarbu Państwa, Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że zostały spełnione wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

W szczególności na aprobatę zasługuje stanowisko Sądu I instancji, że wskutek bezprawnej nacjonalizacji majątku spółki (...) powódka doznała uszczerbku majątkowego w postaci utraty prawa własności nieruchomości z zabudowaniami.

W nawiązaniu do wywodów apelacji zauważyć należy, że wprawdzie decyzja Ministra Przemysłu Lekkiego z 4 kwietnia 1958r. w sprawie zatwierdzenia protokołu zdawczo – odbiorczego (...) miała charakter deklaratoryjny, tym niemniej wskutek zatwierdzenia wymienionego protokołu powódka została definitywnie pozbawiona swego mienia, w tym także prawa własności nieruchomości. Orzeczenie Ministra Przemysłu Lekkiego z 4 kwietnia 1958r. wywołało zatem nieodwracalne skutki prawne bowiem zatwierdzono nim, w sposób ostateczny, przejęcie wymienionych w protokole składników majątkowych (...) na własność Państwa.

Z kolei uchylenie wymienionego orzeczenia decyzją Ministra Gospodarki z 17 sierpnia 2004 roku stworzyło powódce możliwość ubiegania się o zwrot nieruchomości względnie zapłatę odszkodowania.

Powołane okoliczności przemawiają za przyjęciem, że Sąd Okręgowy nie naruszył art. 361 § 1 i 2 kc, co sprawia, że zarzut ten jest bezzasadny.

Bezzasadnie zarzuca też pozwany naruszenie art. 160 § 1, 2 i 3 kpa w zw. z art. 361 § 1 i 2 kc oraz 363 § 1 i 2 kc, bowiem prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, że zaistniały wszelkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

Pozwany w apelacji nie uzasadnia podstaw tego zarzutu, podobnie jak i tego, że Sąd I instancji nie wziął pod uwagę, że w dacie nacjonalizacji powódka miała liczne zobowiązania, w tym zaległości podatkowe, a brak wywodów co do tych okoliczności zwalnia Sąd Apelacyjny od szczegółowego ustosunkowania się do tych zarzutów.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art.233§1 kpc, którego podstaw pozwany upatruje w tym, że Sąd I instancji dowolnie przyjął, że w dniu złożenia pozwu powódka prawidłowo oszacowała wartość nieruchomości według cen wówczas obowiązujących na kwotę 375.000 zł a w konsekwencji – według wywodów apelacji pozwanego – roszczenie o zapłatę przewyższające wymienioną kwotę uległo przedawnieniu.

Z tego punktu widzenia nie ma istotnego znaczenia to czy powódka prawidłowo czy też nieprawidłowo oznaczyła wartość przedmiotu sporu w sprawie i wysokość dochodzonego roszczenia.

Trafnie zauważa pełnomocnik powódki w odpowiedzi na apelację – w ślad za orzecznictwem Sądu Najwyższego – że w ramach tej samej podstawy faktycznej żądania pierwotne wniesienie pozwu (o kwotę niższą) skutkuje przerwą biegu przedawnienia co do całości dochodzonej kwoty (orzeczenie SN z 13 grudnia 2012r., IV CSK 142/12, LEX 1341697). Taka też sytuacja występuje w sprawie niniejszej, w której powódka nie zmieniła podstawy faktycznej żądania, co powoduje, że pierwotne wniesienie pozwu skutkuje przerwą biegu przedawnienia co do całości dochodzonej kwoty.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że apelacja pozwanego okazała się nieuzasadniona wskutek czego ulegała oddaleniu (art. 385 kpc).

Bezzasadna jest także apelacja powódki.

Sąd Apelacyjny podziela prezentowane wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i sądów powszechnych, a także w doktrynie stanowisko, że w sytuacji gdy wysokość odszkodowania jest ustalana na podstawie cen obowiązujących w chwili wyrokowania, to nie ma podstaw do zasądzenia od osoby odpowiedzialnej za naprawienie szkody odsetek ustawowych za opóźnienie od daty wcześniejszej niż data wyrokowania, jeżeli w dacie wyrokowania ceny były wyższe niż w dacie wezwania do zapłaty. W szczególności trafnym jest pogląd, że odszkodowanie obliczone według cen z daty jego ustalenia, którą jest z reguły data orzekania, staje się wymagalne dopiero z datą wyrokowania i dopiero od niej dłużnik pozostaje w opóźnieniu uzasadniającym zapłatę odsetek (por. wyrok SN z 7 marca 2014r, IV CSK 375/13, LEX nr 1438654, wyrok SN z dnia 4 lutego 2005 r., I CK 569/04, LEX nr 284141, wyrok SN z dnia 15 stycznia 2004 r., II CK 352/02, LEX Nr 165660, wyrok SN z dnia 21 listopada 2003 r., II CK 239/02, LEX nr 479364, wyrok SN z dnia 25 lipca 2002 r., III CKN 1331/00, LEX nr 56059, wyrok SN z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 197/00, OSNP 2002, nr 18, poz. 443, wyrok SN z dnia 19 października 2000 r., III CKN 251/00, LEX nr 533917 i inne).

Trafnie zatem Sąd I instancji przyjął, że odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia należą się powódce od daty wyrokowania.

Z powołanych przyczyn zawarte w apelacji powódki zarzuty naruszenia art. 359 § 1 kc w zw. z art. 363 § 2 kc oraz 455 i 481 § 1 kc okazały się bezzasadne wskutek czego apelacja powódki uległa oddaleniu (art. 385 kc).

W sytuacji gdy obie apelacje zostały oddalone, poniesione przez strony koszty postępowania za instancję odwoławczą, należało znieść wzajemnie (art. 100 zd. 1 kpc).